

JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne: 17.8.2017
Čj. MSP-250/2016-OJD-SPZ/2
Počet listů:2
Přílohy:4

Nejvyšší soud ČR
Burešova 20
657 37 Brno

Věc: obv. zemř. F.K. - stížnost pro porušení zákona

Příloha:

1. Soudní spis bývalého Vojenského obvodového soudu v Brně, sp. zn. 1 Rtv 15/93
2. Ověřená kopie rozsudku bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47, ze dne 28.12.1954, sp. zn. T 63/54
3. Archivní dokumentace týkající se amnestie prezidenta republiky ze dne 9.5.1955
4. kopie podnětu ke stížnosti pro porušení zákona JUDr. L. M.

Podle § 266 odst. 1 tr. řádu podávám ve prospěch obviněného zemř. F.K.,
,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47, ze dne 28.12.1954, sp. zn. T 63/54.

Rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47, ze dne 28.12.1954, sp. zn. T 63/54, byl F.K. uznán vinným ze spáchání trestného činu vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb. a byl mu uložen trest odnětí svobody na 18 měsíců. Současně byla vyslovena dočasná ztráta čestných práv občanských na 3 roky. Soud rovněž rozhodl o povinnosti obviněného nahradit náklady trestního řízení.

Předmětného trestného činu se obviněný dopustil tím, že po nástupu vojenské základní služby u útvaru v Šumperku v říjnu 1954 odepřel dne 6.11.1954 plnit v sobotu mu uložené povinnosti a odvolával se na to, že mu jeho náboženské přesvědčení nedovoluje pracovat v sobotu, protože je Adventistou sedmého dne.

Z odůvodnění tohoto rozsudku vyplynulo, že každému občanu je ústavou zaručena svoboda jeho náboženského přesvědčení, pokud to ovšem není v rozporu s plněním povinností, jež jsou občanům uloženy ústavou nebo jinými zákony. Jestliže obviněný odmítl důsledně plnit povinnosti vojáka základní vojenské služby a prohlásil, že nemůže a nebude konat službu v sobotu, protože to odporuje jeho náboženskému přesvědčení, naplnil po objektivní i subjektivní stránce skutkovou podstatu zažalovaného tr. činu. Při ukládání trestu přihlédl bývalý Nižší vojenský soud v Brně k tomu, že se obviněný částečně doznal a vedl do té doby řádný život pracujícího člověka. Obviněnému naopak přitěžovalo, že projevil nepřátelství k lidově demokratickému zřízení.

Tento rozsudek nabyl právní moci vyhlášením, tedy dnem 28.12.1954.

Následně bylo nižším vojenským prokurátorem dne 11.5.1955 vydáno usnesení pod sp.zn. A 024713/0, kterým bylo rozhodnuto, že je F.K. účasten na rozhodnutí presidenta republiky ze dne 9.5.1955 o amnestii a na základě čl. I odst. 5 mu byl prominut celý do toho okamžiku neodpykaný zbytek trestu odnětí svobody.

F.K. požádal svým návrhem ze dne 20.10.1993 o provedení rehabilitačního řízení ve věci bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47, sp. zn. T 63/54, avšak jeho návrh byl zamítnut usnesením bývalého Vojenského obvodového soudu ze dne 7.12.1993, sp.zn. 1 Rtv 15/93.

Toto rozhodnutí bylo odůvodněno tak, že návrh na rehabilitační řízení musel být podán dle § 6 odst. 1 zák. č. 119/1990 Sb. o soudní rehabilitaci ve znění pozdějších předpisů nejpozději do dvou let ode dne účinnosti tohoto zákona, tj. do 1.7.1992. Vzhledem k tomu, že byl návrh podán po této lhůtě, bylo rozhodnuto o jeho zamítnutí dle § 9 citovaného zákona.

Usnesení nabylo právní moci dne 17.12.1993.

Napadeným rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47, ze dne 28.12.1954, sp. zn. T 63/54, byl porušen zákon v neprospěch obviněného F.K. v ust. § 15 odst. 1 ústavního zákona č. 150/1948 Sb., Ústavy Československé republiky z roku 1948, § 1 odst. 1 a § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve vztahu k ust. § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb.

Podle ust. § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948 se svoboda svědomí zaručuje.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 87/1950 Sb., trestního řádu, bylo účelem trestního řádu upravit řízení v oboru trestního soudnictví tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona potrestáni.

Podle § 2 odst. 3 téhož zákona bylo úkolem soudu v trestním řízení zejména spravedlivě rozhodovat o trestných činech.

Podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona z roku 1950 se trestného činu vyhýbání se služební povinnosti dopustil ten, kdo se úmyslně vyhýbal plnění služební povinnosti mimo jiné i tím, že se odvolával na náboženské nebo jiné přesvědčení.

Těmito výše uvedenými ustanoveními se bývalý Nižší vojenský soud v Brně při svém rozhodování dostatečně neřídil.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem tohoto zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 výše uvedeného zákona o soudní rehabilitaci činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

V dané věci bylo při přezkumném řízení vycházeno z účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, jehož vydáním sledoval zákonodárce především odstranění největších křivd, které se v 50. letech 20. století staly v justičním rozhodování tak, jako tomu bylo právě v posuzovaném případě, kdy obv. F.K. byl v podstatě odsouzen pro své náboženské přesvědčení. Navíc v době rozhodování bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně nebylo zohledněno, že jmenovaný uplatnil právo na svobodu svědomí zaručené tehdejší Ústavou z 9. května 1948 (ústavní zákon č. 150/1948 Sb.). Právo na svobodu svědomí přitom nelze zaměňovat se svobodou víry ani se svobodou náboženskou, zejména když motiv jednání pod imperativem svědomí je v případě odmítání vojenské služby nutno považovat za určující.

V případě obviněného se jednalo o čin směřující k uplatnění základního práva občana, zaručeného mu ustanovením § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948, podle něhož má každý právo volby jakékoliv náboženské víry. Na druhé straně Ústava z roku 1948 stanovila v § 34 odst. 1, 2 základní povinnosti občana ke státu, mezi nimiž byla i povinnost konat vojenskou službu. Obviněný tedy neměl možnost dostát svým povinnostem, jež mu byly uloženy zákonem, aniž by se dostal do rozporu s vlastním svědomím.

Navíc v době, kdy se obviněný měl dopustit protiprávního jednání, tehdejší právní řád neumožňoval alternativu k výkonu základní vojenské služby pro případy, kdyby její výkon vedl k popření náboženského přesvědčení jednotlivce.

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že v dané věci došlo k porušení zákona v neprospěch F.K., a je tedy dostatečně odůvodněn závěr, že je třeba pravomocný odsuzující rozsudek bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47, ze dne 28.12.1954, sp. zn. T 63/54, zrušit a napravit tak nezákonný stav, který nebyl (a ani objektivně nemohl být s ohledem na ust. § 6 odst. 1 zák. č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci ve znění pozdějších

předpisů) odstraněn v rámci řízení o návrhu F.K. na rehabilitaci podle shora citovaného rehabilitačního zákona.

Navrhují proto, aby Nejvyšší soud ČR:

- 1) Podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že pravomocným rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47, ze dne 28.12.1954, sp. zn. T 63/54, byl v neprospěch obviněného zemř. F.K. porušen zákon zejména v ust. § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb. ve vztahu k ust. § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb.,
- 2) podle § 269 odst. 2 tr. řádu rozsudek bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně, PSP-47, ze dne 28.12.1954, sp. zn. T 63/54, zrušil a dále zrušil i všechna rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
- 3) a dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. řádu a podle § 226 písm. b) tr. řádu zprostil obviněného F.K. žaloby pro skutek spočívající v tom, že dne 6. a 13.11.1954 u svého útvaru v Šumperku odmítl plnit služební povinnosti, odvolávaje se na své náboženské přesvědčení /Adventista 7.dne/ s tím, že žádnou sobotu své povinnosti ani v budoucnu nehodlá plnit, v němž byl spatřován trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb., neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.
ministr spravedlnosti ČR

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [7 Tz 55/2017](#)